

E. T. A. Hoffmann

A NÉMET ROMANTIKA MESÉS VILÁGA

1. feladat

Derítsd ki, hogyan hozható összefüggésbe az alábbi balett-részlet Hoffmann-nal, az íróval! Ha beazonosítottad az előadást, a nyomozáshoz használhatod az internetet is!

Hoffmann *Diótörő és az egérkirály* című meséjéből Pjotr Iljics Csajkovszkij 1891-ben balettet írt *Diótörő* címen. Más Hoffmann-mesehősökkel is találkozhatunk a balett világában. Léo Delibes *Coppélia* című 1870-es balettjének ihletője Hoffmann *A homokember* című elbeszélése.

2. feladat

Hoffmann nyomában! Válaszolj az alábbi kérdésekre, amik az író személyével kapcsolatosak!

a) *Oldd fel Hoffmann nevének rövidítését! Mit jelent az E. T. A.?*

E. mint Ernst, T. mint Theodor és A. mint Amadeus. Ez utóbbi nevet Mozart iránti tiszteletből vette fel az író.

b) *Nyomozd ki, milyen más művészeti ágakban jeleskedett az egyébként állami szolgálatot teljesítő, hivatali állást betöltő író?*

Hoffmann hivatalnoki munkája mellett nem csak író volt, de zeneszerző, grafikus, karmester és színházi rendező is. A zene iránti rajongása műveinek zeneiségén is érezhető.

3. feladat

*Jacques Callot (1592–1635) francia grafikus és rézmetsző volt. Fantáziadús művészete kortársaira és az utókorra egyaránt hatott. Fantáziadarabok Callot modorában, ezt a címet adta Hoffmann az 1814-ben megjelenő gyűjteményes kötetének, amiben *Az arany virágcserep* is szerepelt. Mi ragadhatta meg Callot képeiben az írot?*

Callot képein is mesei motívumok jelennek meg, a valóság és az álom kettősségéről szólnak. Ez hatott Hoffmannra, és ezért is jelzi a kötet címben, hogy a benne szereplő művek Callot modorában íródtak, így *Az arany virágcserep* is.

4. feladat

Olvasd el, hogy mit ír a Szimbólumtár Atlantiszról! Majd válaszolj a kérdésekre!

a) Fogalmazd meg a szöveg alapján, hogy milyen jelentések fűződnek Atlantiszhoz!

Atlantisz minden esetben egy olyan elsüllyedt, illetve elzárt, titokzatos világ, ahol értékteljes élet uralkodik. Vagyis a boldogság tökéletes világa: az aranykor, az elveszett Paradicsom szimbóluma.

b) Írj rövid fogalmazást arról, hogy te milyennek képzeled Atlantisz szigetét! A terjedelem 10-15 mondat.

Írásod érje el a kívánt terjedelmet! A nyelvhelyességre és a helyesíráásra is ügyelj! De ezen kívül csak a képzelet szabhat határt. Nincs rossz megoldás, mindenki másként képzelheti el Atlantisz rejtelmes és csodálatos világát. Most végre megfogalmazhatod, szerinted milyen lenne egy tökéletes világ!

5. feladat

Hoffmann vigíliákra osztja művét, szám szerint 12-re.

a) Nézz utána a szó jelentésének!

A vigília ébrenlést, éjjeli ünneplést, virrasztást jelent. A keresztények a nagyobb ünnepek előtt virrasztással töltötték az éjszakát, hogy felkészülhessenek az ünnepre.

b) Indokold meg Hoffmann választását!

A fejezetek elnevezése is arra utalhat, hogy a boldogságra virrasztással, azaz hitttel, türelemmel, reménnyel kell várni. Ahogy Anselmusnak is ki kell várnia és érdemelnie a boldogságot.

6. feladat

Hoffmann arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, első válaszként azt felelte: zenész. A zene és a költészet írásaiban is közel állnak egymáshoz. Olvasd el *Az arany virágcserep* alábbi részletét! Majd gyűjts példát olyan eszközökre, amelyek zeneiséget fejeznek ki!

A zeneiséget a következő eszközökkel éri el:

- ismétlés alakzata: „közbe-közbe közepébe”
- halmozással: „lendülünk, tekeredünk, hajladozunk”
- hangutánzó, motivált szavakkal: zizeg, susog, felcsendül, csilingel, megcsendül
- hangadás eszköze: csengettyű
- zenei szakszó: hármashangzat, akkordhangok
- igék: dalolnak, énekeljünk

Ebben a feladatban megtapasztalhattad, hogy a prózai szövegek is lehetnek zenei hatásúak, nem csak egy lírai költemény. A fenti eszközök sajátos ritmust és zeneiséget adnak a szövegnek.

7. feladat

Az arany virágcserep ellentmond a fejlődésregény műfajának. Közreadjuk e műfaj definícióját. Olvasd el, majd magyarázd: miért nem vonatkoztatható Hoffmann művére!

A fejlődésregény műfaja azért nem vonatkozik Anselmus történetére, mert a hős semmi olyat nem tapasztal a valós világban, az életében, amit be tudna építeni a személyiségébe, amitől lelkileg vagy szellemileg épülhetne. Márpedig a fejlődésregények tanulsága szerint a személyiség a társadalomban, képzés során teljesedhet ki. Anselmus pedig mindezeket túl, a költészet világában bontakozik ki.

8. feladat

Novalis Heinrich von *Ofterdingen* című regényében a címszereplővel mondatja a következőket. Értelmezd Heinrich szavait!

A részlet arról vall, hogy a felnőtt lét egyhangú, komoly, kiábrándító, az emberi fantáziát és magát az embert is gúzsba köti. A felnőttiséggel elveszítjük gyermeki szabadságunkat. Ezért az álom az egyetlen lehetősége a felnőttnek,

hogy újra átélhesse a gyermeki játékoságot, és újra szabadnak érezze magát. Csak az álom szabadíthatja fel a lekötözött fantáziát.

9. feladat

A német költészet két nagy alakját és egy-egy alkotásuk címét rejti a következő felsorolás.

KÖNYVE DIOTIMÁÉRT JOHANN HEINRICH PANASZA CHRISTIAN HEINE
DALOK HÖLDERLIN FRIEDRICH MENÓN

a) Válogasd szét a szavakat, hogy megtaláld a szerzőt és művét!

Johann Christian Friedrich Hölderlin: Menón panasza Diotimáért
Heinrich Heine: Dalok könyve

b) Egyikőjük nem illeszthető be egyértelműen sem a klasszicizmushoz, sem a romantikához. A másik alkotó a romantikától a realizmus irányába mozdult el. Nézz utána, melyik alkotóra melyik állítás igaz!

Az első állítás Hölderlinre, a második Heinére igaz.